ביטוח נכות כללית

גמלאות ענף נכות כללית

במסגרת ענף נכות כללית משולמות על-פי חוק הביטוח הלאומי הקצבאות האלה:

- קצבת נכות כללית - הכנסה לקיום לאנשים עם מוגבלות שנפגע כושר השתכרותם מעבודה או ממשלח ידם.
- קצבה לשירותים מיוחדים - לאנשים עם מוגבלות התלויים בעזרת הזולת בביצוע פעולות היומיום (על-פי מבחני ADL ו-IADL) או הזקוקים להשגחה מתמדת, כדי לממן עזרה בפעולות אלה.
- גמלה לילד נכה - למשפחות המטפלות בילדן הנכה בבית.

הענף מטפל גם בגמלאות שאינן מכוח חוק הביטוח הלאומי:

- גמלת ניידות - למוגבלים בניידות (הסובלים מליקויים ברגליים כמפורט בחוק), לשם השתתפות בהוצאות הניידות שלהם מחוץ לבית.
- פיצוי לנפגעי גזזת - למי שקיבלו הקרנות לטיפול במחלת הגזזת בשנים 1946-1960 וחלו עקב כך (מ-1995).
- פיצוי לנפגעי פוליו - למי שחלו במחלת הפוליו בישראל או מחוצה לה וטופלו בישראל ובעקבות המחלה נגרמה להם נכות רפואית (מ-2007).

בדצמבר 2025 שולמה גמלה אחת לפחות ל-415 אלף אנשים בוגרים ולכ-189 אלף ילדים.

קצבאות נכות נוספות משולמות גם במסגרת הענפים נפגעי עבודה, נפגעי פעולות איבה, סיעוד (מעל גיל פרישה) ואסירי ציון בביטוח הלאומי, או במסגרת אגף השיקום במשרד הביטחון וגופים אחרים.

מקבלי הגמלאות

כאמור ענף נכות כללית כולל את הגמלאות נכות כללית, שירותים מיוחדים, ילד נכה, ניידות, פוליו וגזזת. להלן הגידול במספר מקבלי גמלאות אלו לפי סוג הגמלה.

ב-דצמבר 2025 קיבלו כ-364,393 אלף מבוטחים **קצבת נכות כללית** (זמנית או צמיתה) - עלייה של 5.1% לעומת דצמבר 2024. בחודש זה הם היוו 6.7% מהאוכלוסייה בגיל הזכאות לקצבה (18 עד גיל פרישה) וכ-88% מכלל הזכאים לקצבאות מהענף (לוח 2). במהלך השנים נעשו כמה שינויים בקצבה, בהם הגדלת סכום הקצבה והקלות בתנאי הזכאות ובמבחני ההכנסות, שינוי גיל הפרישה ותיקון 109 לחוק (**חוק לרון**). בהתאם לשינויים שנעשו בשנת 2022[1] עלה שיעור הגידול השנתי במספר המקבלים והיה ב-2023 6.9%, ב-2024 היה 8.0%, וב-2025 היה 5.9% - שיעור הגבוה משיעור הגידול של האוכלוסייה בגיל העבודה (בני 18 עד גיל פרישה) (1.3%). עם העלאת גיל הפרישה לנשים ב-2022, מ-62 ל-65 בהדרגה, צפויה מגמה זו להימשך.

לגידול במספר מקבלי גמלאות הנכות בשנים 2020-2021 תרם גם משבר הקורונה, בין השאר בשל הארכה אוטומטית של זכאויות למקבלי גמלה זמנית. גם מלחמת חרבות ברזל בחלק האחרון של שנת 2023 תרמה לגידול בשנה זו, וגם במקרה זה - בשל הארכה אוטומטית של זכאויות למקבלי גמלה זמנית.

[1] ראו **שינויי חקיקה** בפרק זה.

לוח 1: מקבלי גמלאות ענף נכות לפי סוג הגמלה (ממוצע לחודש), 2020-2025

שנה	קצבת נכות כללית		שירותים מיוחדים		ילד נכה		ניידות	
	מספר המקבלים	השינוי לעומת השנה הקודמת (%)	מספר המקבלים	השינוי לעומת השנה הקודמת (%)	מספר המקבלים	השינוי לעומת השנה הקודמת (%)	מספר המקבלים	השינוי לעומת השנה הקודמת (%)
2020	269,362	3.8	69,301	6.3	75,708	12.5	46,171	2.9
2021	278,599	3.4	71,717	3.5	83,820	10.7	47,361	2.6
2022	291,013	4.5	75,065	4.7	100,393	19.8	48,582	2.6
2023	311,011	6.9	81,031	7.9	122,843	22.4	50,093	3.1
2024	335,755	8.0	86,801	7.1	142,855	16.3	51,814	3.4
2025	355,657	5.9	90,980	4.8	168,251	17.8	52,707	1.7

שיעור השינוי במספר מקבלי **הקצבה לשירותים מיוחדים**, שעלה עלייה ניכרת ב-2014 בעקבות הוספת מבחן ה-IADL למבחן הזכאות והפחתת מספר ימי ההמתנה לזכאות, ירד בהדרגה בין 2014 ל-2019 עד ל-5%, אך ב-2020 עלה ל-6.3% והוסיף לעלות במעט יחסית ב-2021 וב-2022, ל-3.5% ו-4.7% בהתאמה. ב-2023 עלה ל-7.9%, ב-2024 ל-7.1% וב-2025 עלה ל-4.8%.

מספר הילדים המקבלים **גמלה לילד נכה** עלה בין 2024 ל-2025 ב-17.8%.

מספר המקבלים **גמלת ניידות** עלה בתקופה זו ב-1.7%.

מנובמבר 1999 מי שמתקיימים בו כל התנאים בחוק ובתקנות, זכאי לקבל יותר מגמלה אחת מענף נכות כללית בעד אותו פרק זמן וב-2022 הורחבה הזכאות עוד (ראו להלן **שינויי חקיקה**).

בדצמבר 2025 שולמה ל-415,190 בוגרים גמלה אחת לפחות - גידול של 5.0% לעומת דצמבר 2024, ול-181,083 ילדים - גידול של 17.8% (לוחות 2 ו-3). מתוכם היו זכאים לשתי גמלאות או יותר בו-בזמן 82,142 בוגרים (19.8%) ו-5,744 קטינים (3.2%). בולטים במיוחד הקצבה לשירותים מיוחדים (כ-78% ממקבליה היו זכאים גם לקצבאות נוספות, בדרך כלל קצבת נכות), והפיצוי לנפגעי פוליו (כ-70% קיבלו גם קצבה נוספת, בעיקר גמלת ניידות).

לוח 2: בוגרים המקבלים גמלאות נכות לפי מספר הגמלאות וסוג הגמלה, 2024-2025 (דצמבר)

מספר הגמלאות / סוג הגמלה	2024		2025	
	מספר המקבלים	השינוי לעומת 2023 (%)	מספר המקבלים	השינוי לעומת 2024 (%)
סך הכל				
מספר המקבלים	395,607	6.2	415,190	5.0
נכות כללית	346,573	6.8	364,393	5.1
שירותים מיוחדים (שר"מ)	89,130	4.8	93,117	4.5
ניידות	46,711	2.2	47,303	1.3
גזזת	4,785	-1.2	4,685	-2.1
פוליו	3,622	-2.6	3,531	-2.5
גמלה אחת				
נכות כללית בלבד	274,501	7.4	290,075	5.7
שר"מ בלבד	19,130	4.3	20,514	7.2
ניידות בלבד	16,753	1.4	16,975	1.3
גזזת בלבד	4,487	-1.0	4,419	-1.5
פוליו בלבד	1,064	-0.6	1,065	0.1
שתי גמלאות				
נכות כללית ושר"מ	49,408	5.6	51,531	4.3
נכות כללית וניידות	7,910	1.4	7,866	-0.6
נכות כללית וגזזת	12	-33.3	פחות מ-10	-
נכות כללית ופוליו	50	-9.1	47	-6.0
שר"מ וניידות	5,104	2.9	5,399	5.8
שר"מ וגזזת	136	-2.2	132	-2.9
שר"מ ופוליו	81	2.5	80	-1.2
ניידות וגזזת	71	-2.7	70	-1.4
ניידות ופוליו	1,480	-2.5	1,426	-3.6
גזזת ופוליו	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-
שלוש גמלאות				
נכות כללית, שר"מ וניידות	14,401	4.2	14,620	1.5
נכות כללית, שר"מ וגזזת	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-
נכות כללית, שר"מ ופוליו	16	-15.8	17	6.3
נכות כללית, ניידות וגזזת	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-
נכות כללית, ניידות ופוליו	141	-12.4	122	-13.5
שר"מ, ניידות וגזזת	56	0.0	49	-12.5
שר"מ, ניידות ופוליו	665	-0.9	662	-0.5
ניידות, גזזת ופוליו	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-
ארבע גמלאות				
נכות כללית, שר"מ, ניידות וגזזת	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-
נכות כללית, שר"מ, ניידות ופוליו	118	-13.9	106	-10.2
שר"מ, ניידות, גזזת ופוליו	פחות מ-10	-	פחות מ-10	-

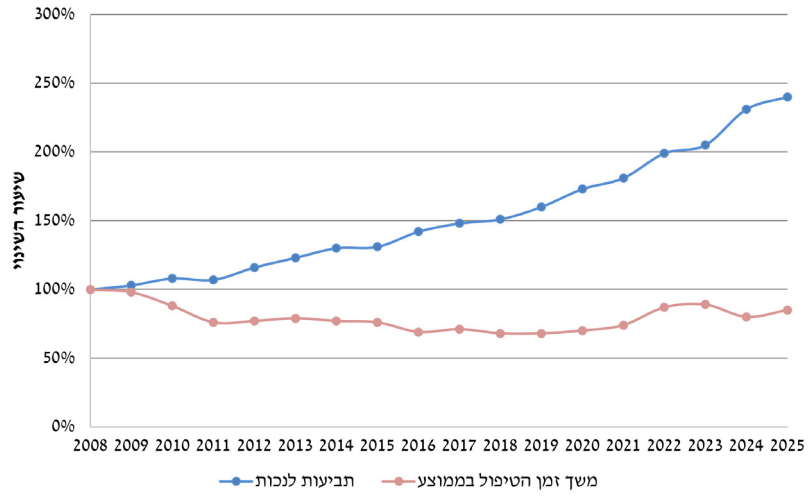
לוח 3: ילדים המקבלים גמלאות נכות לפי מספר הגמלאות וסוג הגמלה, 2024-2025 (דצמבר)

גמלה	2024		2025	
	מספר המקבלים	השינוי לעומת 2023 (%)	מספר המקבלים	השינוי לעומת 2024 (%)
סך הכל	153,676	15.8	181,083	17.8%
גמלה אחת				
ילד נכה	147,952	16.3	175,211	18.4%
ניידות	151	-32.9	128	-15.2%
שתי גמלאות				
ילד נכה וניידות	5,573	6.5	5,744	3.1%

משך הטיפול בתביעה

מ-2015 חולים אונקולוגים וחולים קשים אחרים יכולים להגיש תביעות בבית החולים באמצעות עובדת סוציאלית בבתי החולים. כך, למרות הגידול המתמיד במספר התביעות המוגשות, משך הטיפול הממוצע בתביעה לקצבת נכות היה ב-2025 נמוך לעומת 2008 בכ-15%. משך הטיפול עלה במקצת בשנה האחרונה (61.1 ימים בממוצע). הירידה העיקרית היתה בשנים 2008-2011 (תרשים 1).

תרשים 1: השינוי במספר התביעות לקצבת נכות ובמשך הטיפול הממוצע בתביעה (אחוזים), 2008-2025

שינויי חקיקה 2020–2024[2]

2020–2021[3]

- **העלאת הדיסריגרד:** בתקופת משבר הקורונה הועלה הדיסריגרד להכנסות מעבודה לגובה של שכר המינימום במשק - 5,300 ש"ח (מ-37.35% מהשכר הממוצע ל-50.23% ממנו). נקודת האיפוס השתנתה גם היא ועלתה ל-12,254 ש"ח ליחיד ול-17,420 ש"ח למי שיש עימו בן/בת זוג ושני ילדים (הוראת שעה מ-1.7.2020 ומ-1.7.2021 בחוק).

[2] לשינויי חקיקה לפני 2020 ראו דוחות קודמים.
[3] הסכומים בסעיף זה נכונים ל-2021.

- **דמי אבטלה מחושבים כהכנסות מעבודה** ולא כהכנסות שלא מעבודה כפי שהיה נהוג עד אז. כך, מי שמקבל תוספת לקצבה בגין תלויים, אין מנכים מקצבה זו הכנסות שקל כנגד שקל מהתוספת, אלא מקזזים אותן כמו הכנסות מעבודה. לא חל שינוי בסכום הקצבה למי שאין עימם תלויים ודמי האבטלה לא קוזזו מסכום הקצבה (הוראת שעה ממרץ 2020, הוארכה במרץ 2021 עד סוף 2022).

- **מענקי חֶלֶף קצבה (2020):** שולמו למקבלי קצבאות הנכות (לרבות אזרח ותיק הזכאי לקצבה בגובה קצבת נכות) בגין כל חודש שבו היו זכאים לקצבאות נכות בשנת 2020. המענקים שולמו בחודשים אוקטובר (בגין ינואר-אוקטובר) ודצמבר (בגין נובמבר-דצמבר) ולא נחשבו כהכנסה לעניין חוק הביטוח הלאומי או לכל דין אחר. בהעדר תקציב מדינה, המענקים שולמו במסגרת הוראת שעה (מספטמבר 2020).

חוק ההתייעלות הכלכלית (2020-2021):

- **הועלתה קצבת נכות כללית** ליחיד שאינו שוהה במוסד (בדרגת אי כושר מלאה ל-3,700 ש"ח, תוספת של 17% מקצבה מלאה ליחיד - 379 ש"ח). סכומי הקצבאות בדרגות אי-כושר חלקיות הועלו בהתאמה. התוספת שולמה בנובמבר לאחר קבלת החוק, כמענק חֶלֶף קצבה בגין ינואר עד יוני ובגין יולי ואילך כחלק מסכום הקצבה.

- **גמלה לילד נכה** - נמשך התשלום למענק חלף קצבה במהלך כל שנת 2021 בשני סכומים (83 ש"ח לרמות 50% ו-100% ו-490 ש"ח לרמת 188% ולמי שצבר 8 או 9 נקודות בהערכת התלות).

- **קצבת שר"מ** לסובלים ממוגבלות קשה הועלתה ב-100 ש"ח עד 300 ש"ח בהתאם לרמת הקצבה.

- נמשכה הוראת השעה המעדכנת את **הדיסריגרד** בקצבת נכות כללית ל-5,300 ש"ח.

- **תוספת למונשם** בגמלה לילד נכה ושר"מ עלתה ל-8,462 ש"ח. בגמלאות ילד נכה ובשירותים מיוחדים עלתה התוספת מ-1,850 ש"ח ל-8,462 ש"ח לחודש.

- **בגמלאות שירותים מיוחדים וילד נכה** נקבעה תוספת בסך 5,641 ש"ח לחודש לזכאים ברמה 188% שאינם זכאים לתוספת למונשם ומעסיקים שני עובדים (בהתאם לתנאים בתקנות).

- **נקבעה תוספת בגין ילד** מתחת לגיל 3 **לזכאים לשירותים מיוחדים** בסך 954 ש"ח לחודש בגין כל ילד (עד 2 ילדים), מאוקטובר 2021.

2022[4]

- **הוקפא השכר הממוצע** לפי חוק הביטוח הלאומי שלפיו מתעדכנות קצבת יחיד מלאה והגמלאות הנגזרות ממנה, ולכן ב-2022 סכום הקצבה המלאה ליחיד נותר ללא שינוי. עם זאת, הוקצו כספים להרחבת זכאויות בקצבאות נכות כללית, שר"מ וילד נכה הנכללות בשינויים המוזכרים להלן. בהתאם נקבע שקצבת נכות כללית והקצבאות הנגזרות ממנה יתעדכנו בפעם הבאה בשיעור העלייה בשכר הממוצע פחות 2.45% כאשר שיעור העלייה בשכר הממוצע יחסית לשכר הממוצע ב-2020 יהיה גבוה מ-2.45%.

נכות כללית

- **תוספת לשוהים במוסד** שקצבתם משולמת בחלקה לגורם המממן - בסך 103 ש"ח (מ-954 ש"ח ל-1,057 ש"ח).

- **העלאת הדיסריגרד להכנסות שלא מעבודה** - סכום של 1,200 ש"ח מהכנסות שלא מעבודה לא יובא בחשבון לצורך חישוב תוספת בן/ת זוג או ילדים.

- **תשלום מהיום ה-31** - למקבלי נכות כללית ושר"מ העומדים בתנאי השר"מ (במקום מהיום ה-91).

[4] כל הסכומים בפרק נכונים ל-2023 אלא אם כן מצוין אחרת. כל התיקונים ב-2022 נעשו במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית 2021-2020.

- **תוספת לתלויים מהיום ה-31** - למקבלי נכות כללית או שר"מ העומדים בתנאי השר"מ (במקום מהיום ה-91).

- **תוספת השלמה לקצבת נכות** - תוספת ההשלמה למקבלי קצבת אזרח ותיק שאינם שוהים במוסד והחלו להיות זכאים לקצבת אזרח ותיק לפני ינואר 2021 עלתה מ-8.52% ל-12.74% מקצבה מלאה ליחיד (75% מההעלאה שנקבעה למי שטרם הגיע לגיל הפרישה).

שירותים מיוחדים

- **סף הזכאות לשר"מ הונמך והושווה לסף בנכות כללית** - 40% נכות משוקללת במקום 60% ולעקרת בית הושווה ל-50% נכות משוקללת. הסף לקצבת שר"מ מיוחדת (למי שאינו זכאי לקצבת נכות כללית) נשאר ללא שינוי - 75% נכות משוקללת.

- **רמת זכאות חדשה של 235%** לתלויים לחלוטין בעזרת הזולת במידה רבה במיוחד בכל שעות היממה (ניקוד כולל של 68 נקודות במבחני ADL ו-IADL או שהות בהוספיס בית. גם ניקוד בגין השגחה מובא בחשבון).

- **גמלה מיוחדת לעולים מקבלי שר"מ** - הסכום הושווה לגמלה המשולמת למי שאינם עולים.

- **תשלום מהיום ה-31** - למקבלי נכות כללית ושר"מ העומדים בתנאי השר"מ (במקום מהיום ה-91).

- **תוספת לתלויים מהיום ה-31** - למקבלי נכות כללית או שר"מ העומדים בתנאי השר"מ (במקום מהיום ה-91).

ילד ננה

- **השוואת סכומי הגמלה לקצבת שר"מ.**

- **רמת זכאות חדשה של 112%** לילד שקיבל במבחן התלות 8-9 נקודות.

- **רמת זכאות חדשה של 235%** לבעלי ניקוד של 13 נקודות או יותר במבחן תלות או לזכאים בגין טיפול רפואי קשה.

- **גמלה לשוהים במוסד** - נקבע סכום מיוחד לילד השוהה במוסד בהתאם לרמת הזכאות. ילדים אלה לא היו זכאים לגמלה עד כה.

פוליו, גזזת ועירויי דם

- **קצבאות פוליו, גזזת ועירויי דם** הוגדלו ב-2.45% בשנת 2022 בלבד, בשל הקפאת השכר הממוצע.

- **קצבה חודשית לנפגעי פוליו** הועלתה מ-50% מהשכר הממוצע ל-50.9% ממנו.

- **קצבה חודשית לנפגעי גזזת** הועלתה מ-25% מהשכר הממוצע ל-25.9% ממנו.

ניידות

- **הלוואה עומדת בניידות** - הושווה שיעור ההלוואה העומדת לרכב לאביזרים מיוחדים למי שאין לו רשיון נהיגה לשיעור של מי שברשותו רשיון נהיגה בר תוקף.

2023

חוק ההתייעלות הכלכלית 2023-2024:

בחוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2023-2024 עוגנו שתי הוראות שעה כהוראת קבע:

- **התחשבות בדמי אבטלה כהכנסה מעבודה** - הוראות השעה שקבעו כי דמי אבטלה ייחשבו כהכנסה מעבודה לעניין מבחני ההכנסות בגמלאות נכות כללית, אזרח ותיק והבטחת הכנסה - נקבעו כהוראות קבע.

- **דיסריגרד מהכנסה שאינה מעבודה לעניין הזכאות לגמלת נכות כללית** - הכנסה שלא מעבודה או ממשלח יד בסכום השווה ל37.11% מהשכר הממוצע במשק (כ-1,350 ש"ח בשנת 2023) לא תובא בחשבון הכנסותיו של מקבל קצבת נכות כללית.

ילד ננה

- תוקנה התוספת הראשונה לתקנות ונקבע כי ילד אשר בשל חוסר תפקוד מלא של גף (=גפה) אחד או בשל העדר גף אחד יהא זכאי לקצבת בשיעור של 50% כלומר - גמלה בסך של כ- 1,676 ש"ח. תחולת התיקון מ-1.8.2023.

2024

תשלום קצבה לילד במשפחת אומנה - ממאי 2024 ילד השוהה במשפחת אומנה - המשפחה תהיה זכאית לגמלת ילד נכה. לפני התיקון משפחת אומנה לא היתה זכאית לגמלה כיוון שהמדינה מימנה הוצאותיה באמצעות תשלום ממשרד הרווחה או הגוף המפעיל.

קצבת נכות כללית

תנאי הזכאות

לקצבה חודשית זכאי תושב ישראל מגיל 18 ועד גיל הפרישה, אשר עקב נכותו נפגעה יכולתו להשתכר מעבודה (הכנסה שלא מעבודה אינה מובאת בחשבון). שני סוגי זכאים לקצבה:

- **משתכרים ומשתכרות:** גברים או נשים עם ליקוי גופני, שכלי או נפשי ממחלה, תאונה או מום מלידה, שאיבדו מכושרם להשתכר או שכושרם להשתכר הצטמצם ב-50% או יותר, או שהכנסתם החודשית מעבודה אינה עולה על הרף הקבוע בחוק (60% מהשכר הממוצע).

- **עקרות בית:** נשים נשואות שעבדו רק במשק ביתן כמוגדר בחוק לפני הגשת התביעה לקצבה, ואשר עקב ליקוי גופני, שכלי או נפשי, הנובע ממחלה, מתאונה או ממום מלידה, איבדו 50% לפחות מכושרן לתפקד במשק הבית.

קביעת הזכאות לקצבה

1. **בדיקת ההכנסות מעבודה:** ההכנסה לכל היותר 60% מהשכר הממוצע.

2. **קביעת אחוזי הנכות רפואית:** רופאה[5] מוסמכת מטעם הביטוח הלאומי קובעת את אחוזי הנכות הרפואית (המבטאים את חומרת המצב הרפואי) על-פי בדיקות רפואיות ומסמכים רפואיים ובהתאם למבחנים בחוק. לאחר מכן הרופאה ופקידת[6] התביעות בודקות אם מתקיימים תנאי הסף לזכאות: למשתכרים - נכות רפואית של 60% לפחות (או 40% כשיש ליקוי אחד לפחות בשיעור של 25% או יותר); לעקרות בית - נכות רפואית של 50% לפחות.

3. **קביעת דרגת אי-כושר השתכרות:** פקידת התביעות, לאחר שנועצה ברופאה ובפקידת השיקום, קובעת את דרגת האי-כושר (מידת הפגיעה בכושר ההשתכרות, על-פי מידת היכולת לשוב לעבודה באופן מלא או חלקי או היכולת להשתלב בעבודה מתאימה אחרת כפוף להשכלה, לכושר הגופני ולמצב הרפואי): אי-כושר מלא/חלקי - אובדן מלא או חלקי של כושר ההשתכרות; אי-כושר קבוע/זמני - אובדן זמני או לצמיתות של כושר ההשתכרות. אובדן כושר השתכרות נמוך מ-50% אינו מזכה בקצבה.

[5] נוסח בלשון נקבה, הכוונה גם לגברים.
[6] ראו הערה 8.

גובה הקצבה והתוספות

- מי שנקבעה להם דרגת אי-כושר מלאה (75% לפחות) - קצבה חודשית בגובה 4,556 ש"ח.

- לבן/בת זוג (נשואים או ידועים בציבור), תושבי ישראל שהכנסתם החודשית אינה עולה על 57% מהשכר הממוצע - תוספת של כ-50% מהקצבה המלאה ליחיד (1,468 ש"ח). עקרת בית אינה זכאית לתוספת בעבור בן זוגה.

- להורים לילדים - תוספת של כ-40% מקצבת היחיד לנכה (1,175 ש"ח) בגין כל אחד משני הילדים הראשונים (כהגדרת ילד בביטוח הלאומי).

מקבלי הקצבה זכאים להטבות מגופים ציבוריים, כגון פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי ומס הכנסה והנחות בארנונה.

למקבלים תוספת בעבור תלויים ויש להם הכנסות שלא מעבודה, סכום ההכנסה שלא מעבודה העולה על 11.37% מהשכר הממוצע (1,514 ש"ח) מנוכה מתוספת זו.

מקבלי קצבת נכות

מתחילת שנות ה-2000 היה שיעור הגידול במספר המקבלים קצבת נכות גבוה מהגידול הטבעי באוכלוסייה. כמה סיבות לגידול במספר המקבלים: (א) העלאת גיל הפרישה לגברים ולנשים; (ב) הגידול בשיעורי התחלואה בשל העלייה בדיווח על מחלות והירידה בשיעורי התמותה של החולים; (ג) הורדת המינימום להכנסות המאפשר זכאות לקצבת נכות והקטנת הקיזוז ההדרגתי של קצבת הנכות ביחס להכנסות מעבודה; (ד) העלאת סכומי הקצבה.

עד 2017 מספר המקבלים קצבת נכות בכלל האוכלוסייה היה נתון לתנודות ומאז מסתמנת עלייה מתמשכת. ב-2025 הוסיף חלקם של מקבלי הקצבה באוכלוסייה בגיל העבודה לעלות והגיע ל-6.7% (תרשים 2) - התמתנות העלייה החדה שנצפתה ב-2023. גילם הממוצע של המקבלים היה 44.7 בדומה לגיל הממוצע ב-2024 - 44.9.

מהתפלגות המקבלים בדצמבר 2025 לפי מין ודרגת האי-כושר, עולה כי שיעור הגברים הזכאים לקצבה בדרגת האי-כושר הגבוהה גבוה משיעור הנשים הזכאיות לדרגה זו (81.6% לעומת 74.5% בהתאמה) (לוח 4).

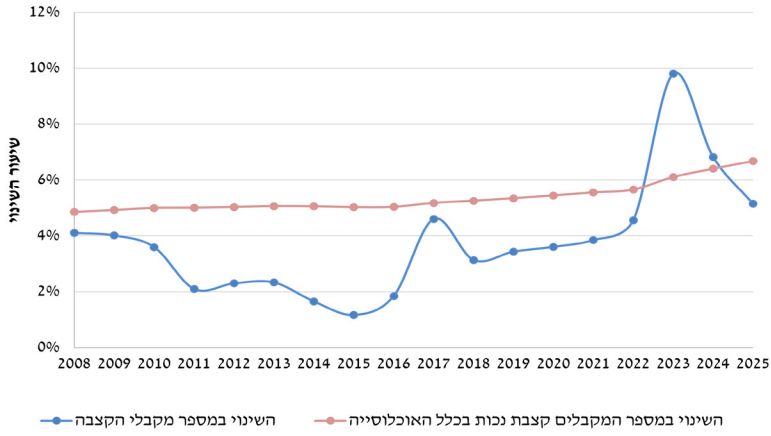
לעומת עקרות הבית, שרק לכ-44.3% מהן נקבע אובדן כושר השתכרות מלא, לכ-77.7% מן הנשים המשתכרות נקבע אובדן מלא, והן זכאיות לקצבה מלאה (לוח 4). הבדלים אלה נובעים ממבחני הזכאות המחמירים יותר לעקרות בית. לאור הגידול בשיעור התעסוקה בכלל ושל נשים בפרט, שיעור עקרות בית הולך וקטן ואילו שיעור המשתכרות הולך וגדל.

יותר משליש מן המקבלים לוקים בבעיה נפשית כליקוי עיקרי[7]. סוג הליקוי משתנה לפי קבוצת הגיל: בגיל צעיר בולטים הליקויים המולדים (כגון מוגבלות שכלית התפתחותית לרבות תסמונת דאון , וליקוי נפשי לרבות אוטיזם), ובגיל מבוגר - הליקויים המתפתחים עם הגיל (כגון פנימי ואורוגניטלי[8]) (לוח 5).

[7] הליקוי עם האחוז הרפואי הגבוה ביותר מבין הליקויים. אחוזי הנכות הרפואית בביטוח הלאומי אינם נקבעים על פי מחלות אלא על פי האיברים ותפקודם.

[8] פנימי: לרבות מחלות דם, לב, כבד וריאות, סוכרת, אסתמה ומרבית חולי הסרטן. אורוגניטלי: לרבות בעיות בכליות, בדרכי השתן והרבייה ובשלפוחית השתן (שכיח בקרב חולי סרטן הערמונית).

תרשים 2: השינוי במספר המקבלים קצבת נכות וחלקם באוכלוסייה בגיל העבודה (אחוזים), 2008-2025

לוח 4: מקבלי קצבת נכות לפי דרגת אי-כושר ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

	סך הכל		דרגת אי-כושר (אחוזים)			
	מספרים מוחלטים	אחוזים	60%	65%	74%	75%-100%
סך הכל מספרים מוחלטים	**364,393**		24,035	45,928	8,868	285,562
סך הכל אחוזים		**100**	**6.6**	**12.6**	**2.4**	**78.4**
גברים	198,703	100	5.7	10.6	2.0	81.6
נשים סך הכל	165,690	100	7.6	15.0	2.9	74.5
משתכרות*	149,600	100	5.9	14.0	2.4	77.7
עקרות בית	16,090	100	23.8	24.4	7.6	44.3

* לא כולל מי שיש להן ידוע בציבור

לוח 5: מקבלי קצבת נכות לפי גיל, גיל ממוצע וליקוי עיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

	סך הכל		גיל (אחוזים)					
ליקוי עיקרי	**מספרים מוחלטים**	**אחוזים**	**24-18**	**34-25**	**44-35**	**54-45**	**55 - גיל פרישה**	**גיל ממוצע**
סך הכל מספרים מוחלטים	**364,393**		**40,886**	**64,114**	**67,674**	**81,955**	**109,764**	**44.7**
סך הכל אחוזים		**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	
נפשי								
הפרעות נוירו-פסיכיאטריות	5,160	1.4	7	1.4	0.4	0.3	0.7	31.3
הפרעות פסיכוטיות	60,683	16.7	17.3	21.2	21.4	17.2	10.4	41.7
הפרעות פסיכו-נוירוטיות	89,435	24.5	38.7	35.1	27.7	20.7	14.1	39.5
מוגבלות שכלית התפתחותית	23,713	6.5	9.4	8.4	8.8	6.1	3.2	39.7
פנימי	72,153	19.8	8	9.9	13.1	21.1	33.1	51.6
אורוגניטלי	11,647	3.2	1.1	1.4	2.7	4.1	4.7	50.8
נוירולוגי	42,046	11.5	9.6	10.8	11.3	12	12.5	45.9
לוקומוטורי	33,532	9.2	4.3	5.9	7.7	10.6	12.8	49.3
חושי								
ראייה	12,177	3.3	2.2	2.7	3.2	3.6	4	47.2
חירשות	7,748	2.1	1.8	2.2	2	2	2.4	45.8
פיברומיאלגיה	2,338	0.6	0.1	0.3	0.7	1	0.7	49.3
אחר	3,761	1	0.4	0.8	1	1.2	1.4	48.9

כ-42% מן המקבלים קצבת נכות הם נשואים9 ועשויים להיות זכאים לתוספת בעבור בן/בת זוג, אך רק 32% מהם מקבלים אותה. השאר אינם מקבלים את התוספת בשל הכנסות גבוהות של בן/בת הזוג (מעבודה ושלא מעבודה) או שלהם (שלא מעבודה) (לוח 6). שיעור הנשואים בקרב הנשים והגברים דומה (41% ו-42% בהתאמה).

9 לא כולל מי שיש להם ידוע/ה בציבור.

לוח 6: מקבלי קצבת נכות לפי הרכב התלויים המזכים בתוספת ומצב משפחתי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

מצב משפחתי	סך הכל		הרכב התלויים המזכים בתוספת				
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ללא תוספת תלויים	ילד אחד	שני ילדים	בן זוג	בן זוג + ילד	בן זוג + 2 ילדים
סך הכל מספרים	364,393		239,283	30,758	44,235	18,505	8,942	22,670
סך הכל אחוזים		**100**	**65.7**	**8.4**	**12.1**	**5.1**	**2.5**	**6.2**
נשואים								
סך הכל	151,798	41.7	55,737	16,388	30,644	18,160	8,689	22,180
גברים	83,087	22.8	25,941	6,462	12,020	14,990	6,807	16,867
נשים משתכרות	52,621	14.4	20,287	7,676	14,293	3,170	1,882	5,313
עקרות בית	16,090	4.4	9,509	2,250	4,331	.	.	.
לא נשואים								
סך הכל	212,595	58.3	183,546	14,370	13,591	345	253	490
גברים	115,615	31.7	104,255	5,330	5,279	232	170	349
נשים משתכרות	96,980	26.6	79,291	9,040	8,312	113	83	141

קצבה לשירותים מיוחדים

תנאי הזכאות

הקצבה לשירותים מיוחדים (להלן שר"מ) משולמת למבוטחים הסובלים ממוגבלות קשה והם זקוקים לעזרה או להשגחה: עזרה בפעולות היומיום לפי מבחן ADL (התלבשות, אכילה, רחצה, טיפול בהפרשות וניידות בתוך הבית), ועזרה במשק הבית לפי מבחן IADL (הכנת מזון, אחזקת בית, נטילת תרופות, סידורים מנהליים וכספיים, קניות מחוץ לבית, הפעלת מכשירים); או השגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים (בדומה לתנאי הזכאות לפי חוק ביטוח סיעוד). מי שמאושפזים במוסד שניתנים בו שירותי רפואה, סיעוד או שיקום אינם זכאים לקצבה.

לקצבה עשויים להיות זכאים מי שמתגוררים בארץ והגישו תביעה לפני הגיעם לגיל הפרישה, ומתקיים בהם אחד התנאים האלה:

- הם מקבלים קצבת נכות, שיעור הנכות הרפואית שלהם 40% לפחות (בסעיפי הליקוי המוכרים לשר"מ), והם אינם מקבלים קצבה מיוחדת לנפגעי עבודה או תשלום בעד טיפול אישי או עזרה בבית על-פי חוק אחר.

- הם מטופלים בטיפול אקטיבי במחלות אונקולוגיות ותלויים בעזרת הזולת, או נזקקים לדיאליזה פעמיים בשבוע לפחות, או שהושתל בגופם איבר (כליה, לב, לבלב, ריאה, כבד) או שעברו השתלת מוח עצם עצמונית או מתורם זר.

- הם אינם מקבלים קצבת נכות אך נקבעה להם נכות רפואית בשיעור של 75% לפחות, הכנסתם החודשית מעבודה אינה גבוהה מ-5 פעמים השכר הממוצע (בשנת 2025 62,680 ש"ח), והם אינם מקבלים קצבה מיוחדת לנפגעי עבודה או תשלום בעד טיפול אישי או עזרה בבית על-פי חוק אחר.

- הם עולים חדשים (המחזיקים בתעודת עולה) בשנה הראשונה לעלייתם, שמתקיימים בהם התנאים המזכים בקצבה.

- הם מקבלים גמלת ניידות, שוועדה רפואית קבעה שהם מוגבלים בניידות בשיעור 100%, או שהם מרותקים לכיסא גלגלים או זקוקים לכיסא גלגלים ומשתמשים בו.

בגיל פרישה מקבל שר"מ זכאי לבחור בין קצבת שר"מ לגמלת סיעוד.

גובה הקצבה והתוספות

הקצבה לשירותים מיוחדים מורכבת מקצבת נכות מלאה ליחיד בתוספת גמלה מיוחדת. לקצבה ארבע רמות, הנקבעות בהתאם למידת התלות בעזרת הזולת:

- **תלות נמוכה** (זקוקים לעזרה רבה ברוב פעולות היומיום ברוב שעות היממה) - 50% מקצבה מלאה ליחיד בתוספת גמלה מיוחדת בשיעור 18.48% מקצבה מלאה ליחיד (1,373 ש"ח ו-507 ש"ח בהתאמה, ובסך הכל 1,880 ש"ח בחודש).

- **תלות בינונית** (זקוקים לעזרה רבה בכל הפעולות ברוב שעות היממה) - 112% מקצבה המלאה ליחיד בתוספת גמלה מיוחדת בשיעור 46.57% מקצבה מלאה ליחיד (3,074 ש"ח ו-1,278 ש"ח בהתאמה, ובסך הכל 4,352 ש"ח בחודש).

- **תלות מוחלטת** (תלויים לחלוטין בכל הפעולות בכל שעות היממה) - 188% בתוספת גמלה מיוחדת בשיעור 65.05% מקצב מלאה ליחיד (5,161 ש"ח ו-1,786 ש"ח בהתאמה, ובסך הכל 6,947 ש"ח בחודש).

- **תלות בעזרה רבה במיוחד** (תלויים לחלוטין בכל הפעולות בכל שעות היממה וזקוקים להשגחה מתמדת) - 235% מקצבה מלאה ליחיד בתוספת גמלה מיוחדת בשיעור של 86.58% מקצבה מלאה ליחיד (6,451 ש"ח ו-2,377 ש"ח בהתאמה, ובסך הכל 8,828 ש"ח בחודש).

במקרים האלה משולמת **תוספת** לקצבה:

- **לנכה מונשם:** מי שזקוקים למכונת הנשמה באופן רצוף בכל היממה והם תלויים לחלוטין בעזרת הזולת - תוספת של 379.63% מקצבת נכות מלאה (10,421 ש"ח לחודש, ובסך הכל 17,368 ש"ח בחודש).

- **לתלוי לחלוטין הזקוק לשתי מטפלות** (לפי קביעת רופא המוסד) - תוספת של 6,947 ש"ח ובסך הכל 13,894 ש"ח לחודש, בתנאים האלה: יש לו היתר לשתי מטפלות זרות והוא מעסיק שתי מטפלות זרות (או זרה וישראלית שאינה בת משפחה) במשרה מלאה ואינו מקבל תוספת למונשם (מיולי 2021).

- **לילד בן פחות מ-3** - 1,175 ש"ח (עד שני ילדים) (מ-2022).

מקבלי הקצבה

בדצמבר 2025 קיבלו 93,117 איש קצבה לשירותים מיוחדים (15,042 בהם בפעם הראשונה) - עלייה של 4.5% לעומת דצמבר 2024 (לוח 7). לגידול המתמשך במספר המקבלים (תרשים 3) כמה סיבות: (א) הטיפול הרפואי לחולים קשים השתפר, ולכן תוחלת החיים שלהם עלתה וגדל מספרם של המוגדרים תלויים לחלוטין. (ב) יושמה המלצת ועדת בן יהודה לבדיקת מבחני הזכאות לשירותים מיוחדים (מ-2015), ונוסף מבחן ה-IADL למבחני הזכאות (מ-2014). אלה היטיבו בעיקר עם העיוורים ועם הסובלים מבעיות נפשיות. (ג) תחילת תשלום הקצבה הוקדמה ליום ה-91 להופעת הליקוי (ובלבד שהתביעה הוגשה בתוך 15 חודשים לכל המאוחר). לנכים קשים שנקבעה להם נכות רפואית בשיעור 75% ויותר והם תלויים בעזרת הזולת שישה חודשים לפחות, הקצבה משולמת מהיום ה-31. (ד) הורדת הסף לזכאות לקצבה למקבלי קצבת נכות כללית (חוץ מלעקרות בית) מ-60% ל-40% נכות רפואית (מ-2022). (ה) מבוטחים הזכאים לקצבאות נכות ושר"מ מהיום ה-31 יקבלו את שתי הקצבאות מהיום ה-31 (מ-2022).

שיעור ההוצאה גדל בקצב גבוה יותר ממספר המקבלים, כלומר הקצבה הממוצעת למקבל עולה עם הזמן (תרשים 3).

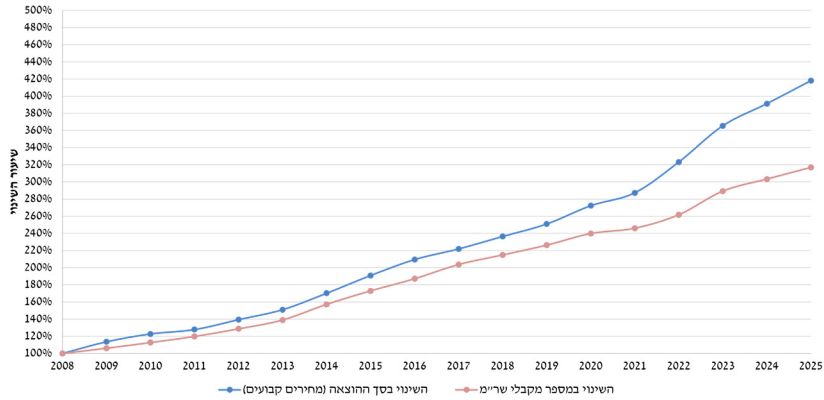
בדיקה של מספר מקבלי הקצבה לאורך זמן מראה כי לאחר שב-2014 גדל מספרם הממוצע בשל הוספת מבחן ה-IADL, בשנים שלאחר מכן התמתן הגידול, וב-2021 היה 3% לעומת 2020, אך ב-2022 עלה ב-6.4%, ב-2023 עלה עלייה ניכרת ל-11%, ב-2024 התמתן הגידול ל-4.8% וב-2025 הוסיף להתמתן ועלה ב-4.5%. במקביל בשנת 2025 התמתן שיעור הגידול בהוצאה לקצבה (במחירים קבועים) ועלה ב-7%, וההוצאה בכלל הוצאות הענף התמתנה גם היא והיוותה כ-11% מהוצאות הענף.

רוב הזכאים לקצבת שר"מ מקבלים עוד גמלה אחת לפחות: כ-71% קיבלו גם קצבת נכות (מקבלי שר"מ רגיל) ועוד כ-24% היו זכאים גם לקצבת אזרח ותיק (מקבלי שר"מ בגיל פרישה) (לוחות 2 ו-7). שיעורם הגבוה של אנשים בגיל

פרישה בקרב כלל מקבלי הקצבה הוא תוצאה של הירידה המתמשכת בשיעורי התמותה בישראל[10] והעדפתם של אנשים להוסיף ולקבל בגיל הפרישה קצבת שר"ם ולא גמלת סיעוד.

מבחינת הליקויים, מקבלי שר"ם סובלים יותר מבעיות נוירולוגיות ופנימיות ופחות מבעיות נפשיות, המאפיינות את מקבלי קצבת נכות (לוחות 5 ו-7), בין היתר משום שהמבחנים לקביעת אחוזי הנכות הרפואית מתמקדים בקשיים הפיזיים בפעולות היומיום ובמידת העזרה הדרושה במשק הבית. בקרב מקבלי השר"ם המיוחד - מי שאינם זכאים לקצבת נכות כללית בשל הכנסות גבוהות - שכיחות יותר הבעיות הפנימיות או האורוגניטליות לעומת שתי הקבוצות האחרות (שר"ם רגיל ושר"ם קשישים), ופחות בעיות נוירולוגיות או בעיות נפשיות.

תרשים 3: השינוי המצטבר במספר המקבלים קצבת שר"ם ובסך ההוצאה לקצבה (אחוזים), 2008-2025

[10] משרד הבריאות (2014). **סיבות המוות המובילות בישראל 2000-2011.**

לוח 7: מקבלי קצבת שר"מ לפי סוג הקצבה והליקוי העיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

ליקוי עיקרי		סך הכל		סוג הקצבה (אחוזים)		
		מספרים מוחלטים	אחוזים	רגיל	מיוחד	גיל פרישה
סך הכל	**מספרים מוחלטים**	**93,117**		**65,995**	**4,484**	**22,638**
סך הכל	**אחוזים**		**100**	**100**	**100**	**100**
נפשי		10,480	11.3	13.0	1.2	8.3
פיגור שכלי		7,538	8.1	10.9	0.4	1.3
פנימי		22,893	24.6	21.5	54.6	27.7
אורוגניטלי		5,094	5.5	5.3	7.0	5.8
נוירולוגי		25,259	27.1	26.6	16.0	30.8
לוקומוטורי		9,118	9.8	9.4	10.0	10.8
חושי		11,412	12.3	12.0	10.4	13.2
פיברומיאלגיה		98	0.11	0.12	0.0	0.06
אחר		1,225	1.3	1.2	0.4	2.0

כ-8% ממקבלי השר"מ זכאים לקצבה בשל מצב רפואי מיוחד (טיפול אקטיבי, דיאליזה או השתלה) (לוח 8). בקרב התלויים לחלוטין בזולת בהשוואה לעילות האחרות בולט השיעור הגבוה של הצעירים, בין היתר בגלל ריבוי הסובלים מבעיות נוירולוגיות.

מצבם הרפואי של המקבלים שר"מ חמור ממצבם של כלל המקבלים קצבת נכות כללית: לכ-49% בהם נכות רפואית 90% או יותר (לוח 9), לעומת כ-13% ממקבלי נכות כללית (לוח 9).

לוח 8: מקבלי קצבת שר"מ לפי גיל ועילת הזכאות (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

עילת הזכאות	סך הכל		גיל (אחוזים)					
	מספרים מוחלטים	אחוזים	24-18	34-25	44-35	54-45	64-55	65 ויותר
סך הכל מספרים מוחלטים	**93,117**		**8,144**	**9,982**	**10,276**	**15,328**	**25,456**	**23,931**
סך הכל אחוזים		**100**	**8.7**	**10.7**	**11.0**	**16.5**	**27.3**	**25.7**
עוברים טיפול אקטיבי	4,069	100	3.4	6.7	15.9	29.4	37.1	7.6
נזקקים לדיאליזה	3,336	100	1.9	6.6	12.6	21.9	32.6	24.4
עברו השתלה	122	100	7.4	8.2	21.3	18.0	38.5	6.6
תלוי בעזרה רבה ברוב פעולות היומיום (50%)	48,441	100	6.3	8.7	10.6	17.8	31.8	24.9
תלוי בעזרה רבה בביצוע כל פעולות היומיום (112%)	15,786	100	5.4	8.5	10.5	15.1	25.9	34.5
תלוי לחלוטין בביצוע כל פעולות היומיום (188%)	13,697	100	16.7	16.9	12.2	11.7	16.1	26.4
תלוי לחלוטין במידה רבה במיוחד בביצוע כל פעולות היומיום (235%)	7,666	100	22.7	21.3	9.2	10.3	14.6	22.0

לוח 9: מקבלי קצבת שר"מ לפי דרגת הנכות הרפואית והמצב המשפחתי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

מצב משפחתי	סך הכל		דרגת הנכות הרפואית (אחוזים)				
	מספרים מוחלטים	אחוזים	59%-40%	69%-60%	79%-70%	89%-80%	100%-90%
סך הכל מספרים מוחלטים	**93,117**		**6,759**	**13,665**	**13,320**	**14,033**	**45,340**
סך הכל אחוזים		**100**	**7.3**	**14.7**	**14.3**	**15.1**	**48.7**
נשואים							
סך הכל	**45,394**	**100**	**5.4**	**12.0**	**13.4**	**16.5**	**52.7**
לא נשואים							
סך הכל	**47,723**	**100**	**9.0**	**17.2**	**15.2**	**13.7**	**44.9**

גמלה לילד נכה

גמלה לילד נכה נועדה לסייע למשפחה המטפלת בילד עם צרכים מיוחדים בהוצאות הכרוכות בטיפול האישי והסיעודי בו או בכל טיפול אחר שנועד לשפר את תפקודו, ולעודד אותה לטפל בילד בבית ובקהילה.

קביעת הזכאות לגמלה

בשלב הראשון נבדקים התנאים המקדימים לזכאות: הילד (כהגדרתו בחוק הביטוח הלאומי, לרבות ילדים חורגים ומאומצים) בן פחות מ-18; אחד מהוריו לפחות מבוטח בביטוח הלאומי (או היה מבוטח ונפטר בהיותו תושב ישראל).

בשלב השני הילד נבדק בידי רופא/ה מומחה/ית ברפואת ילדים מטעם הביטוח הלאומי ואם מתקיים בו אחד מהתנאים שלהלן, יהיה זכאי לגמלה:

- **תלוי בעזרת הזולת** - ילד שבגלל מחלה, תסמונת, תאונה או מום מלידה הוא תלוי בעזרת הזולת בביצוע פעולות היומיום באופן חריג מהמקובל בקרב בני גילו (התלבשות, אכילה, רחצה, היגיינה אישית ונייידות בבית). הזכאות מגיל 3.

- **הוא זקוק לנוכחות מתמדת או להשגחה קבועה** עקב ליקוי רפואי חמור, מחלה כרונית קשה, הפרעת התנהגות חמורה או מוגבלות שכלית התפתחותית, כדי למנוע סכנת חיים לעצמו או לאחרים. הזכאות מגיל 90 יום.

- **הוא סובל מליקוי מיוחד הקבוע בתקנות** - עיכוב בהתפתחות, קשיי תקשורת, ירידה בשמיעה, ליקוי ראייה, אוטיזם, פסיכוזה או תסמונת דאון. הזכאות מיום הלידה.

- **הוא זקוק לטיפול רפואי מיוחד:** ילד שבגלל מחלה כרונית זקוק לטיפול רפואי מיוחד (כמפורט בחוק).

מעת לעת נקבעים שינויים בחוק המובילים להגדלת מספר הזכאים ולהגדלת הקצבה החודשית הניתנת להם. הבולטים שבהם: הרחבת העילות המזכות בגמלה (בעקבות ועדת אור-נוי); האחדת התוספת לדמי מחיה ועזרה בלימודים ל-20% מגובה הגמלה המלאה ותשלומה לכלל המקבלים; הגדלת שיעור הגמלה המשולמת לילדים התלויים לחלוטין בעזרת הזולת וסיבות אחרות. הזכאות מגיל 90 יום.

גובה הגמלה

בשונה מקצבת נכות, ששיעורה משתנה למשל על-פי דרגת האי-כושר או הרכב התלויים במקבל הגמלה, בגמלה לילד נכה השיעורים אחידים בכל עילת זכאות. מ-2022 לגמלה חמש רמות בסיסיות - 50%, 100%, 112%, 188% ו-235% מקצבה מלאה ליחיד בנכות, בתוספת גמלה מיוחדת (עד שנת 2021 היו רק שלוש רמות: 50%, 100% ו-188%). ילד שמתקיימות בו יותר מעילת זכאות אחת יהיה זכאי לגמלה אחת, הגבוהה בהן. ילד שנקבעו לו 3 עילות זכאות, שכל אחת מהן מזכה בקצבה בשיעור 50% יהיה זכאי לקצבה בשיעור 100%. ילד שנקבעו לו שתיים או שלוש עילות זכאות, שכל אחת מהן מזכה בקצבה בשיעור 100% יהיה זכאי לקצבה בשיעור 112% ו-188% בהתאמה. ב-2025 היה סכום הגמלה בשיעור 100% 2,745 ש"ח, והגמלה המיוחדת - 949 ש"ח. לנכה מונשם (ראו לעיל **קצבה לשירותים מיוחדים**) משולמת תוספת בשיעור 379.63% מקצבה מלאה ליחיד - 10,421 ש"ח.

משפחה שבה שני ילדים או יותר המקבלים גמלה לילד נכה או משפחה שבה שני ילדים עם צרכים מיוחדים שלאחד מהם לא משולמת גמלה בפועל (משום שמלאו לו 18 שנה), זכאיות לתוספת של 50% משיעור הגמלה לכל ילד בעבור כל אחד מהילדים.

ילדים שמלאו להם 18 ועשויים להיות זכאים לקצבת נכות או לשר"מ, הביטוח הלאומי יוזם בעבורם תביעה לגמלאות אלה. אם הגמלה לילד נכה גבוהה מקצבת הנכות, היא מוסיפה להיות משולמת עוד שלושה חודשים לאחר גיל 18.

מקבלי הגמלה

בדצמבר 2025 קיבלו 181,006 ילדים גמלה לילד נכה - עלייה של כ-18% לעומת דצמבר 2024. מ-2010 מספר המקבלים עולה בהתמדה בשיעור הגבוה מהגידול במספר הילדים בישראל (תרשים 4) מהסיבות האלה: (א) יישום מסקנות ועדת אור-נוי; (ב) החזרת ההשגחה הקבועה כעילה לקצבה ב-2012; (ג) גידול מתמשך במספר הילדים המאובחנים על הרצף האוטיסטי; (ד) הוספת עילות זכאות נוספות והקלה בתנאי הזכאות (כגון סיוע בתקשורת או אלרגיות מסכנות חיים).

בדומה להתפלגות כלל הילדים עם הצרכים המיוחדים בישראל[11], כ-2/3 ממקבלי הגמלה הם בנים (לוח 11), בעיקר בגלל השכיחות הגבוהה של אוטיזם אצל בנים לעומת בנות. גיל הזכאים העיקרי הוא 3-13[12] בשל העומס המוטל על ההורים בהשוואה למקובל בקבוצת הגיל, והמושפע גם מגיל המינימום הקבוע בתקנות בחלק מהעילות. כ-41% מן הילדים היו זכאים לקצבה בשל אוטיזם וכ-32% היו זקוקים להשגחה או לנוכחות קבועה למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים (לוח 10).

בדצמבר 2025 קיבלו 30,113 משפחות גמלה בעבור יותר מילד אחד (סך הכל 59,631 ילדים); לכ-4,162 בהן היו לפחות שלושה ילדים עם צרכים מיוחדים.

[11] נאון ואחרים (2000). **ילדים עם צרכים מיוחדים: הערכת צרכים וכיסוים על ידי השירותים.** ג'וינט-מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי.

[12] המוגבלות אצל ילדים מחריפה עם הגיל והופכת לבולטת.

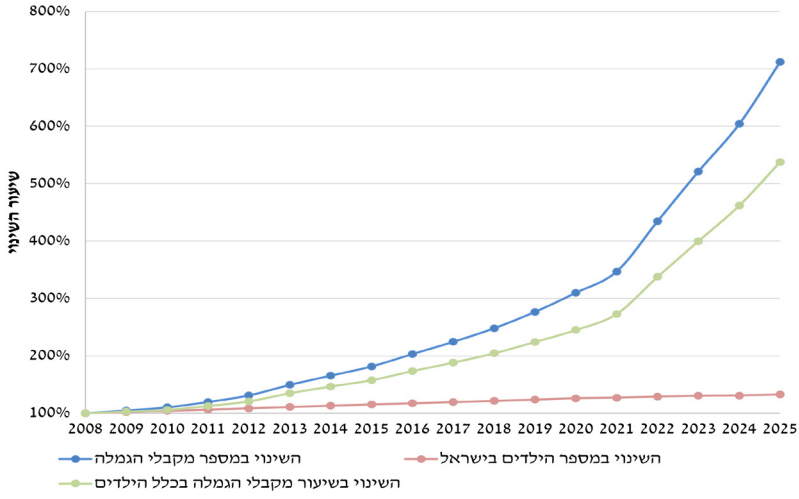
לוח 10: מקבלי גמלה לילד נכה לפי עילת הזכאות, דצמבר 2025

עילת הזכאות	מספר המקבלים	עילת הזכאות	מספר המקבלים
סך הכל	**181,006**	לקות ראייה	1,353
אוטיזם*	73,510	מחלה משנית כתוצאה מטיפול אימונוסופרסיבי	48
אורטרוסטמיה	22	מחלה משנית כתוצאה מטיפול בקרינה מייננת	42
בדיקות דם פעמיים ביום לפחות	3,805	סיוע בתקשורת	11,798
בדיקות דם שלא ניתן לבצע בבית	45	עיכוב התפתחותי	239
ג'ג'ונוסטומיה	33	עירוי אחת לחודש לפחות	565
גסטרוסטומיה	431	פסיכוזה	662
דחף בלתי נשלט לאכילה	104	ציסטוסטומיה	23
דיאליזה	15	צנתור שלפוחית שתן פעמיים ביום לפחות	329
דלקות כרוניות קשות בעצמות	פחות מ-10	קולוסטומיה	47
האכלה ממושכת	187	קרינה מייננת	24
הזנה תוך ורידית	38	שברים פתולוגיים	283
היעדר גף אחד	96	שילוב טיפולים**	8,245
היעדר של 2 גפיים	149	שלוש עילות זכאות של 100%	1,017
השגחה חלקית	52,041	שלוש עילות זכאות של 50%	131
השגחה מלאה	5,006	שתי עילות של 100%	3,512
זונדה טיפתית	39	תלות במידה רבה בזולת	2,196
חוסר תפקוד מלא בשני גפיים	556	תלות במידה רבה מאוד בזולת	621
חוסר תפקוד מלא של גף אחד	238	תלות לחלוטין בזולת	2,072
טיפול אימונוסופרסיבי לאחר השתלה	74	תלות לחלוטין במידה רבה במיוחד בזולת	879
טיפול בחמצן	29	תסמונת דאון	2,639
טיפול ציטוטוקסי	373	תסמונת נדירה	797
טיפול רפואי קשה	288	תפקוד לקוי בשני גפיים	1,572
טרכאוסטומיה	81		
ליקוי שמיעה 45 דציבל ומעלה	4,312		
ליקוי שמיעה בין 40 ל-44 דציבל	437		

*כולל PPD

** כולל: ארבעה סעיפים משתי מחלות, שלושה טיפולים כולל השגחה, שלושה טיפולים לא כולל השגחה, שלושה סעיפים כולל נוכחות ושלושה סעיפים כולל אשפוז

תרשים 4: השינוי במספר המקבלים גמלה לילד נכה ובכלל אוכלוסיית הילדים (אחוזים), 2008-2025 (דצמבר)

לוח 11: מקבלי גמלה לילד נכה לפי גיל, מין וקבוצת הזכאות (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

קבוצת זכאות	סך הכל		גיל (אחוזים)				
	מספרים מוחלטים	אחוזים	עד 3	3-5	6-9	10-13	14-17
סך הכל מספרים מוחלטים	**181,006**		**15,597**	**40,113**	**53,067**	**38,193**	**34,036**
סך הכל אחוזים		**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
בנים							
סך הכל	**119,156**	**65.8**	**59.0**	**66.0**	**68.4**	**68.0**	**62.4**
תלויים בעזרת הזולת	3,379	1.9	0.3	1.4	1.9	2.2	2.7
זקוקים לנוכחות / השגחה קבועה	35,080	19.4	35.0	17.8	19.3	17.8	16.1
עם ליקוי מיוחד	67,795	37.5	10.1	41.4	42.2	40.8	34.3
זקוקים לטיפול רפואי מיוחד	8,265	4.6	7.0	3.9	3.1	4.7	6.4
שילוב טיפולים	4,342	2.4	5.2	1.2	1.5	2.1	3.0
בנות							
סך הכל	**61,850**	**34.2**	**41.0**	**34.0**	**31.6**	**32.0**	**37.6**
תלויות בעזרת הזולת	2,381	1.3	0.2	1.0	1.2	1.7	2.0
זקוקות לנוכחות / השגחה קבועה	21,931	12.1	24.9	11.5	10.2	8.9	13.6
עם ליקוי מיוחד	27,092	15.0	5.9	17.7	16.3	15.4	13.4
זקוקות לטיפול רפואי מיוחד	6,380	3.5	4.6	2.6	2.4	3.9	5.5
שילוב טיפולים	3,899	2.2	5.2	1.2	1.5	2.1	3.0

לוח 12: מקבלי גמלה לילד נכה (לרבות מוגדלת) לפי שיעור הגמלה הבסיסי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

העסקת עובדת זרה		סך הכל		שיעור הגמלה הבסיסי (אחוזים)				
		מספרים מוחלטים	אחוזים	50%	100%	112%	188%	235%
סך הכל	**מספרים מוחלטים**	**181,006**		**70,825**	**92,516**	**6,317**	**7,874**	**3,474**
סך הכל	**אחוזים**		**100**	**39.1**	**51.1**	**3.5**	**4.4**	**1.9**
מהם: מקבלים גמלה מוגדלת למשפחות ילדים נכים		59,631	100	37.3	54.8	3.1	3.6	1.2

6.3% מהילדים תלויים לחלוטין בזולת בכל פעולות היומיום (לפי שיעור הגמלה – 188% ו-235%) (לוח 12).

גמלה למוגבלים בניידות

תנאי הזכאות

במסגרת גמלת ניידות ניתנים תשלומים והטבות למוגבלים בניידות בשל ליקויים ברגליים[13]. לגמלה זכאים תושבי ישראל מגיל 3 שוועדה רפואית של משרד הבריאות קבעה שהם מוגבלים בניידות בשיעור של 40% לפחות לצמיתות (לבעלי רשיון נהיגה בתוקף) או 60% ויותר לצמיתות (לחסרי רשיון נהיגה). את התביעה אפשר להגיש עד גיל 67, אך היא מוסיפה להיות משולמת גם לאחר מכן. גמלת הניידות ממומנת מכספי אוצר המדינה על-פי הסכם שנחתם בין משרד האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי.

[13] על-פי רשימת הליקויים המופיעה בתוספת אי להסכם הניידות.

מי שהוא אחד מאלה אינו זכאי להטבות (ראו להלן), ועליו לבחור בגמלה אחת (שר״מ או ניידות, ילד נכה או ניידות): (א) הוא מקבל שר״מ בשיעור נמוך מ-100% ולא נקבעו לו 100% מוגבלות בניידות או שהוא אינו זקוק לכיסא גלגלים ואינו משתמש בו; (ב) הוא מקבל גמלה לילד נכה ולא מלאו לו 3 שנים או שמלאו לו 3 שנים ונקבעה לו מוגבלות בניידות שאינה גבוהה מ-80%, או שאינו זקוק לכיסא גלגלים ואינו משתמש בו.

משפחה שבה שני ילדים או יותר, שלכל אחד מהם נקבעו 80% לפחות מוגבלות בניידות או שנקבע שאין הם מסוגלים ללכת בכוחות עצמם, והם מתגוררים באותה דירה, עשויה להיות זכאית הן לגמלה לילד נכה והן להטבות לפי הסכם הניידות, גם אם עדיין לא מלאו לילדים שלוש שנים.

תשלומים והטבות

- **קצבה חודשית:** משולמת לבעלי רכב להשתתפות בהוצאות השימוש בו (דלק, ביטוח, אביזרים, תיקונים, שירותים ואמצעי מיגון) או לחסרי רכב להוצאות הניידות, כאשר המרחק מהבית למקום העבודה וחזרה הוא 40 ק״מ לפחות. לגמלה מלאה עם תוספת זכאי עובד המשתכר 25% לפחות מהשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי או מי שנקבעו לו 80% ויותר מוגבלות בניידות והוא זכאי לרכב המתאים לאביזרים מיוחדים. מי שאינו משתכר זכאי ל-50% מהגמלה המלאה.

- **הלוואה עומדת:** ניתנת לקונה רכב חדש למימון מלא או חלקי של המיסים החלים על הרכב. סכום ההלוואה יהיה כסכום המיסים החלים על **הרכב הקובע** (כהגדרתו בחוק) ועל-פי רמת המוגבלות, ולא יותר מסכום המיסים החלים על הרכב הנרכש. ההלוואה ניתנת לבעל רשיון נהיגה אם חלפו 42 חודשים ממועד קבלת ההלוואה הקודמת, ללא רשיון נהיגה - אם חלפו 48 חודשים, ולבעל רכב לאביזרים מיוחדים אם חלפו 60 חודשים. במקרה של רכב שנגנב או ניזוק כליל בתאונה או שעקב החמרה במצב הרפואי המכון הרפואי אישר שצריך להחליפו, אפשר לקבל הלוואה עומדת חדשה.

מינואר 2022 הושווה שיעור ההלוואה העומדת למוגבל בניידות ללא רשיון נהיגה בר תוקף למי שברשותו רשיון נהיגה בר תוקף. ההלוואה מוחזרת למוסד לביטוח לאומי בכפוף לכללים שנקבעו.

- **סיוע ברכישת הרכב הראשון (קרן הלוואות):** ניתן למי שהוועדה הרפואית קבעה שהוא זקוק לכיסא גלגלים ומשתמש בו והמכון הרפואי לבטיחות בדרכים קבע שדרוש לו רכב שאפשר להיכנס לתוכו או לנהוג בו בכיסא גלגלים (**רכב לאביזרים מיוחדים**); או למוגבל בניידות בשיעור 90% לפחות, עם רשיון נהיגה, שלומד או עובד או נמצא בשיקום. הסיוע ניתן מקרן הלוואות, שיעורו 80% מערך הרכב ללא מיסים ובתום חמש שנים הוא הופך למענק.

- **הלוואה לרכישה ולהתקנה של אביזרים ברכב:** ניתנת לאדם הזקוק לכיסא גלגלים ומשתמש בו, שהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים קבע שדרוש לו רכב לאביזרים מיוחדים. גובה ההלוואה 95% מערך האביזרים ומעלות התקנתם, לרבות המיסים החלים עליהם, ובעבור אביזרים חדשים בלבד. במקרה של רכב עם מתקן הרמה ניתן גם סיוע לרכישת המתקן.

- **החזר הוצאות לרכישה ולהתקנה של אביזרים ברכב פרטי**: ניתן כנגד אביזרים שהותקנו לבעל רשיון נהיגה בתוקף שהמכון לבטיחות בדרכים קבע שדרושים לו אביזרים נוספים לצורך הנהיגה, לבטיחות הנסיעה ולשימוש ברכב.

מקבלי גמלת ניידות

בדצמבר 2025 קיבלו 53,003 איש (בוגרים וילדים) תשלומים והטבות - גידול של 1.5% לעומת דצמבר 2024. כ-64% בהם (30,328) קיבלו גמלה נוספת מענף נכות (לוחות 2 ו-3), ו-5.9% (3,103) נוספים היו זכאים לקצבת נכות מענף נפגעי עבודה. מי שאינם מקבלים גמלה נוספת הם ככל הנראה בעלי שכר גבוה או שלא מתקיימים בהם התנאים לקבלת יותר מקצבה אחת והם נאלצים לבחור בין ניידות לגמלאות האחרות. כ-61% ממקבלי גמלת ניידות הם גברים, אך שיעור הנשים שמוגבלותן גבוהה ביותר (100%-90%) גדול משיעור הגברים - כ-32% לעומת 30% בהתאמה.

היקף התשלומים וההטבות תלוי בבעלות על רכב, בגודל הרכב (המסווג לפי נפח המנוע) ובמידת עצמאותו של האדם (נוהג בעצמו או לא). כ-76% זכאים לגמלה כבעלי רכב ולכ-40% בהם רכב קטן (נפח מנוע של עד 1300 סמ"ק) (לוח 13).

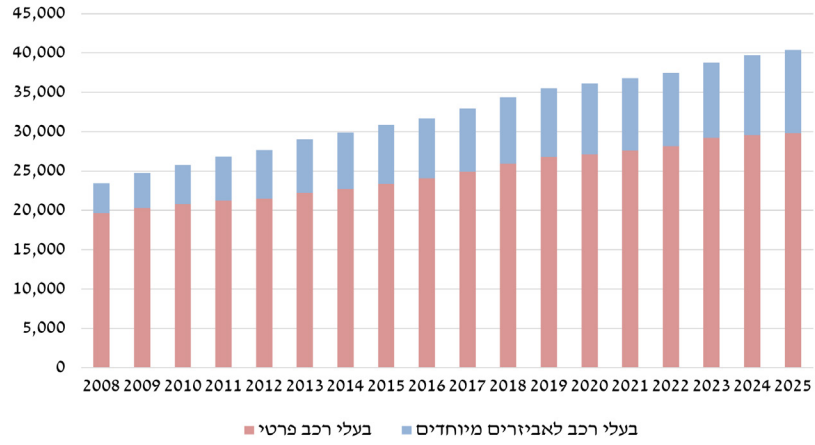
כ-69% מאלה שבבעלותם רכב נוהגים בעצמם. חריגים הם בעלי רכב ואן, שרובם אינם נוהגים בעצמם, כנראה בגלל מצבם הרפואי הקשה ותלותם בכיסא גלגלים. ככל שהתלות בכיסא הגלגלים גדולה יותר, שיעור המוגבלות גבוה יותר והרכב יהיה גדול יותר (כדי שהכיסא יוכל להיכנס לרכב). אצל כ-88% מהמרותקים לכיסא גלגלים ועוד כ-38% מהזקוקים לו ומשתמשים בו (היכולים לעבור מהכיסא לרכב) שיעור המוגבלות גבוה מ-90% (לוח 14).

לוח 13: מקבלי גמלת ניידות לפי נהיגה, בעלות על רכב וגודל הרכב (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

בעלות על רכב / נפח מנוע		סך הכל		נהיגה (אחוזים)	
		מספרים מוחלטים	אחוזים	נוהג בעצמו	לא נוהג
סך הכל	**מספרים מוחלטים**	**53,003**		**27,702**	**25,301**
סך הכל	**אחוזים**		**100**	**52.3**	**47.7**
בעלי רכב					
1,300 סמ"ק		16,073	100.0	81.3	18.7
1,800 סמ"ק		12,163	100.0	86.0	14.0
2,000 סמ"ק		1,280	100.0	81.3	18.8
2,500 סמ"ק		274	100.0	95.3	4.7
ואן		10,609	100.0	27.0	73.0
חסרי רכב		12,604	100.0	.	100.0

לאחר שנים (מ-2008) שבהן ירד שיעור הזכאים שבבעלותם רכב פרטי ועלה שיעורם של המחזיקים ברכב לאביזרים מיוחדים, בין היתר בגלל היקף ההטבות לבעלי רכב כזה, ניכרת בשנים האחרונות מגמת התייצבות וכיום שיעורם של בעלי הרכב לאביזרים מיוחדים הוא כ-26% (תרשים 5).

תרשים 5: בעלי רכב לאביזרים מיוחדים, 2008-2025

41% ממקבלי הגמלה אינם בגיל העבודה - כ-11% ילדים וכ-30% קשישים. רוב המקבלים (66%) סובלים משיתוק בגפיים התחתונות (לוח 15). ככל שהגיל צעיר יותר, שיעור המשותקים גבוה יותר ושיעור הסובלים מליקויים אחרים נמוך יותר, משום שמבוגרים סובלים גם ממוגבלויות המחמירות עם הגיל ואילו ילדים סובלים בדרך כלל מליקויים מולדים.

לוח 14: מקבלי גמלת ניידות לפי דרגת המוגבלות, מין ותלות בכיסא גלגלים (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

תלות בכיסא גלגלים	סך הכל		דרגת מוגבלות (אחוזים)				
	מספרים מוחלטים	אחוזים	40%-49%	50%-59%	60%-69%	70%-79%	80%-89%	90%-100%
סך הכל מספרים מוחלטים	**53,003**		**5,826**	**4,449**	**5,359**	**7,734**	**13,653**	**15,982**
סך הכל - אחוזים		100	11.0	8.4	10.1	14.6	25.8	30.2
גברים								
סך הכל	32,176	100	12.8	8.5	10.3	13.8	25.8	28.8
מרותקים	5,303	100	0.1	0.0	0.3	0.4	11.8	87.4
זקוקים ומשתמשים	10,624	100	5.1	2.8	9.9	7.2	37.8	37.1
ללא כיסא גלגלים	16,249	100	22.0	14.9	13.9	22.5	22.5	4.1
נשים								
סך הכל	20,827	100	8.2	8.3	9.8	15.8	25.7	32.3
מרותקות	3,836	100	0.1	0.2	0.3	0.3	10.6	88.5
זקוקות ומשתמשות	7,397	100	4.2	3.5	9.4	7.9	35.7	39.3
ללא כיסא גלגלים	9,594	100	14.5	15.2	13.8	28.1	24.0	4.4

לוח 15: מקבלי גמלת ניידות לפי גיל וליקוי עיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

ליקוי עיקרי	סך הכל		גיל (אחוזים)					
	מספרים מוחלטים	אחוזים	3-17	18-29	30-39	40-49	50-59	60-66	67 ויותר
סך הכל מספרים מוחלטים	**53,003**		**5,889**	**4,692**	**4,515**	**5,488**	**7,920**	**8,395**	**16,104**
סך הכל - אחוזים		**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
שיתוק בגפיים התחתונות	35,182	66.4	94.6	88.1	77.9	71.7	62.8	54.4	52.7
הגבלת תנועת המפרקים	9,318	17.6	1.7	4.3	9.0	12.4	17.8	24.6	27.7
אי ספיקה בעורקים	2,231	4.2	0.0	0.1	0.4	1.8	3.7	7.7	7.2
קטיעות	2,361	4.5	0.9	2.4	4.0	5.3	6.5	6.5	4.1
נקיעות	1,448	2.7	0.8	1.5	2.6	3.5	4.1	2.8	2.9
מפרקים מדומים	674	1.3	0.4	0.5	0.9	1.2	1.4	1.2	1.9
קשיונות	988	1.9	0.5	0.9	1.6	1.7	2.3	1.9	2.6
אחר	801	1.5	1.2	2.2	3.6	2.4	1.6	0.9	0.8

פיצוי לנפגעי גזזת

גזזת (Tinea Capitis) היא מחלת עור פטרייתית הגורמת בדרך כלל לכתמים ולגירויים בעור. כיום מטפלים בחולים בה באמצעות גלולות או משחות, אך עד 1959 לא היתה לה תרופה יעילה והטיפול בה נעשה באמצעות הקרנות רנטגן, שתופעות הלוואי שלהן התבררו כחמורות. על-פי חוק הפיצויים לנפגעי גזזת מ-1994, זכאים לפיצוי מי שטופלו בשנים 1946-1960 באמצעות הקרנות בידי המדינה, הסוכנות היהודית, קופות החולים או ההסתדרות הרפואית הדסה. הפיצויים ממומנים מאוצר המדינה ומשולמים בידי המוסד לביטוח לאומי.

לגמלה זכאי תושב ישראל שחלה בגזזת ושיעור נכותו הרפואית 5% ויותר, ושוועדת מומחים קבעה שבעקבות הטיפול בהקרנה הוא סובל מאחד מאלה: סרטן לסוגיו באזור הראש והצוואר, סרטן הדם, גידולים שפירים במוח או חוסר בשיער באזורי הצלקות בעור הקרקפת. הזכאות לפיצוי אינה גורעת מהזכויות לגמלאות אחרות מביטוח לאומי ואינה תלויה בגילו של הזכאי.

גובה הפיצוי

- **קצבה חודשית**: משולמת למי שנקבעו לו 40% נכות רפואית ויותר. שיעורה 25.9% מהשכר הממוצע על-פי חוק הביטוח הלאומי מוכפל באחוזי הנכות הרפואית (ב-2025 לדרגת נכות 100% - 3,449 ש"ח).

- **פיצוי חד-פעמי**: משולם לחולה עם 75% נכות רפואית לפחות (218,850 ש"ח), ולחולה עם 40%-74% נכות רפואית משולם מחצית הסכום (109,425 ש"ח).

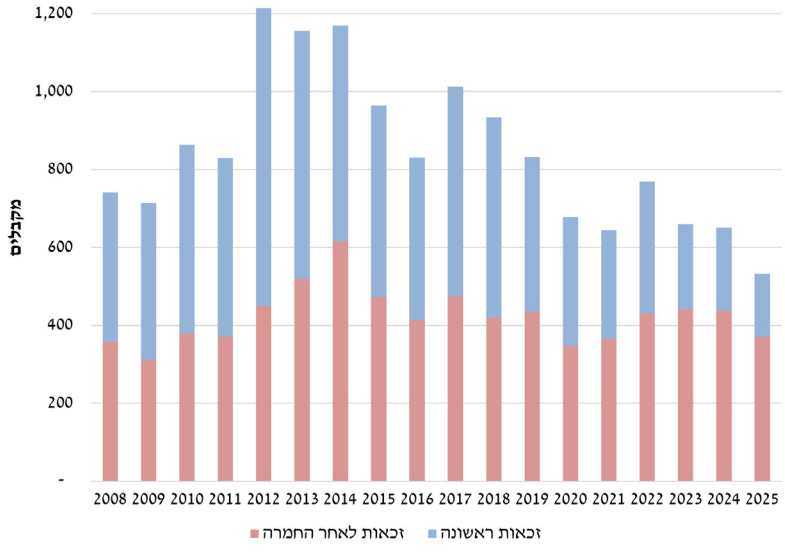
- **מענק מחליף קצבה**: תשלום חד-פעמי לחולה עם 5%-39% נכות רפואית. מחושב כאחוז מסכום הקצבה המלאה (בהתאם לאחוזי הנכות הרפואית שנקבעו), מוכפל ב-70.

- **מענק לשאירים**: משולם לבן/בת זוג של חולה שנפטר. אם יש עימו ילד, גובה המענק 36 קצבאות חודשיות מלאות (124,164 ש"ח); אם אין עימו ילד או לילדו של חולה שנפטר - 60% מסכום המענק המלא לשאירים (74,498 ש"ח).

מקבלי הפיצוי

מספר מקבלי המענקים על-פי הזכאות הראשונה שלהם והזכאות המוגדלת לאחר החמרת המצב מוצג בתרשים 6. התשלומים בתרשים נזקפים לשנה שבה שולמו. מי שהגישו תביעה חוזרת ואושרו להם שיעורי נכות רפואית גבוהים יותר, נספרים כמקבלי מענק במועד החדש.

תרשים 6: נפגעי גזזת שקיבלו מענקים, 2008-2025

בסוף 2025 קיבלו 4,685 איש קצבה חודשית, 143 בהם קיבלו אותה לראשונה (לוח 16, תרשים 6). גילם הממוצע של הזכאים - 78.1 - גבוה למדי בשל תקופת הזכאות הקבועה בחוק. בשונה מרוב הגמלאות בענף נכות, רוב המקבלים קצבה זו (כ-60%) הם נשים, ככל הנראה בשל מודעות גבוהה יותר לתופעות הלוואי ושיעורי הישרדות גבוהים יותר מהמחלה.

לוח 16: נפגעי גזזת המקבלים קצבה חודשית, לפי גיל ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

	גיל (אחוזים)		
	סך הכל	69-65	70 ויותר
סך הכל מספרים מוחלטים	**4,685**	**219**	**4,466**
סך הכל - אחוזים	**100.0**	**100.0**	**100.0**
גברים	39.9	46.6	39.5
נשים	60.1	53.4	60.5

רוב מקבלי הקצבה, כ-41%, סובלים מפגימות בעור ודרגת הנכות שלהם נמוכה, וכ-17% סובלים מליקוי פנימי ודרגת הנכות שלהם גבוהה יותר (בדרך כלל חולי סרטן קשים) (לוח 17).

לוח 17: נפגעי גזזת המקבלים קצבה חודשית, לפי דרגת הנכות הרפואית והליקוי המזכה* (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

הליקוי המזכה		סך הכל		דרגת הנכות הרפואית (אחוזים)			
		מספרים מוחלטים	אחוזים	40%-49%	50%-59%	60%-79%	80%-100%
סך הכל	**מספרים מוחלטים**	**4,685**		**1,793**	**877**	**1,137**	**878**
סך הכל	**אחוזים**		**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
פגימות בעור							
צלקות ופגימות בעור		1,920	41.0	50.0	48.7	33.8	24.2
התקרחות		700	14.9	29.0	12.5	4.8	1.9
פגימי							
בלוטות הלימפה		298	6.4	0.3	5.0	11.8	13.0
אחר		515	11.0	6.3	9.4	11.4	21.6
נוירולוגי		1,197	25.6	13.8	24.2	36.7	36.6
אחר		55	1.2	0.6	0.2	1.6	2.7

* הליקוי המזכה אינו בהכרח הליקוי הדומיננטי. לדוגמה, לכ-30% ממקבלי הקצבה הליקוי הדומיננטי הוא נפשי, והוא כלל אינו בא לידי ביטוי בלוח.

פיצוי לנפגעי פוליו

מחלת הפוליו (Poliomyelitis) פוגעת בתאי העצב התנועתיים שבחוט השדרה ועקב כך נפגעים סיבי העצבים והשרירים. יש המחלימים לחלוטין מהנגיף ויש הסובלים ממוגבלויות בדרגה משתנה.

על-פי חוק הפיצויים לנפגעי פוליו מ-2007, זכאים לפיצוי מי שמתקיימים בהם התנאים האלה: חלו בנגיף הפוליו בשטח ישראל או מחוצה לה[14] וקיבלו טיפול רפואי בשטחה עד סוף שנת 1969; רופא מטעם הביטוח הלאומי קבע שהם סובלים מנכות רפואית או ממוגבלות בניידות שנגרמו מהמחלה או מהחמרה בה שנים לאחר מכן (תסמונת פוסט-פוליו[15]). התשלומים ממומנים מאוצר המדינה ומשולמים בידי הביטוח הלאומי. הזכאות לפיצוי אינה גורעת מהזכויות לגמלאות אחרות בביטוח לאומי ואינה תלויה בגילו של הזכאי.

[14] הזכאות למי שחלה מחוץ לישראל – מ-2012.

[15] נגרמת עקב שחיקת תאי העצב ומאופיינת בירידה בפעילות השרירים המלווה בחולשה ובכאבים.

גובה הפיצוי

- **קצבה חודשית:** משולמת למי שנקבעו לו 20% נכות רפואית לפחות על-פי דרגת הנכות. שיעורה של קצבה מלאה - 50.9% מהשכר הממוצע על-פי חוק הביטוח הלאומי (6,778 ש"ח ב-2025).

- **פיצוי חד-פעמי:** משולם למי שנקבעה לו נכות רפואית לצמיתות: עד 74% - 70,897 ש"ח; 75%-94% - 141,801 ש"ח; 95% ויותר - 170,159 ש"ח.

- **מענק מחליף קצבה:** משולם למי שנקבעו לו פחות מ-20% נכות רפואית על-פי דרגת הנכות (כשיעור מהקצבה המלאה לחודש) מוכפל ב-70. המדינה משתתפת גם במימון טיפולים רפואיים, אביזרים ומכשירים רפואיים הנדרשים לנפגעי הפוליו לניהול שגרת חיים תקינה ושאינם נכללים בסל הבריאות.

מקבלי קצבה לנפגעי פוליו

בדצמבר 2025 היו 3,531 מקבלי קצבה. בשל העובדה שהפוליו התפרץ בעיקר בעשור הראשון מקום המדינה, מספר המקבלים יורד במעט מדי שנה. ב-2025 היו 10 מצטרפים חדשים. 69.8%% מהזכאים מקבלים מענף נכות עוד גמלה אחת לפחות (לוח 2).

רוב נפגעי הפוליו חלו כאמור בראשית ימיה של המדינה, לפני שהחל השימוש בחיסון נגד פוליו ב-1961, אך ידועים גם מקרים בשנים שלאחר מכן, כנראה אצל ילדים או בוגרים שלא חוסנו (לוח 18). נתון זה מסביר את גילם הממוצע המבוגר למדי של מקבלי הקצבה - 71. היתר הם בעיקר מי שחלו מחוץ לגבולות המדינה וטופלו בארץ או כאלה הסובלים מהתפרצות מאוחרת של המחלה, בהם גם מי שלא חוסנו.

לוח 18: נפגעי פוליו המקבלים קצבה חודשית, לפי מין ומועד הופעת המחלה (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

מועד הופעת המחלה	סך הכל		מין (אחוזים)	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	גברים	נשים
סך הכל מספרים מוחלטים	**3,531**		**1,916**	**1,615**
סך הכל - אחוזים		**100.0**	**100.0**	**100.0**
לפני הקמת המדינה	243	6.9	6.3	7.6
1959-1948	2,617	74.1	71.6	77.1
1969-1960	382	10.8	12.6	8.7
1979-1970	171	4.8	6.0	3.5
1980 עד היום	118	3.3	3.6	3.1

לוח 19: נפגעי פוליו המקבלים קצבה חודשית, לפי דרגת הנכות הרפואית והליקוי המזכה (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2025

הליקוי המזכה	סך הכל		נכות רפואית (אחוזים)					
	מספרים מוחלטים	אחוזים	20%-49%	50%-59%	60%-69%	70%-79%	80%-89%	90%-100%
סך הכל מספרים מוחלטים	**3,531**		**812**	**411**	**246**	**145**	**1,117**	**800**
סך הכל - אחוזים		**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
הפרעות בעצבים הקרניאליים	612	17.3	11.2	12.4	16.3	17.9	12.3	33.4
שיתוק בעצבי הגפיים	876	24.8	66.5	25.1	45.9	33.8	5.3	1.5
מחלות ופגימות בעצמות	312	8.8	14.7	11.4	11.4	8.3	5.6	5.5
פוסט-פוליו	1,731	49.0	7.6	51.1	26.4	40.0	76.9	59.6

כמחצית ממקבלי הקצבה החודשית סובלים מתסמונת פוסט-פוליו - תסמונת העלולה להתפרץ עד 45 שנה לאחר ההידבקות בנגיף. בקרב הסובלים מהפרעות בעצבים הקרניאליים (עצבי הגולגולת) ותסמונת פוסט-פוליו, חלקם של בעלי דרגת נכות גבוהה גדול מחלקם בקרב הסובלים משיתוק בגפיים ומפגימות בעצמות (לוח 19). מאז הוחל החוק, תשלומי המענקים לנפגעים קטֵנים מדי שנה.

היקף התשלומים

בשנת 2025 שולמו בענף נכות כ-38 מיליארד ש"ח - עלייה של 13.9% לעומת 2024 במחירים שוטפים (לוח 20). ההתפלגות בין הגמלאות השונות דומה לזו שהיתה בשנה הקודמת. מבין התשלומים האחרים, לנפגעי גזזת שולמו ב-2025 כ-166 אלף ש"ח ולנפגעי פוליו כ-201 אלף ש"ח.

לוח 20: התשלומים בענף נכות כללית לפי סוג הגמלה (אחוזים ותשלומים, אלפי ש"ח), 2025-2020

שנה	סך הכל	נכות ושיקום	שירותים מיוחדים	ילד נכה	ניידות	אחר *
התשלומים לגמלה מסך התשלומים בענף נכות (%)						
2020**	100.0	62.7	12.1	15.3	7.2	2.6
2021**	100.0	63.1	12.4	14.5	7.4	2.7
2022	100.0	60.1	12.0	19.0	6.3	2.6
2023	100.0	59.6	11.9	20.1	5.9	2.4
2024	100	58.7	11.6	21.7	5.8	2.3
2025	100	57.5	11.2	23.8	5.2	2.3
תשלומים (אלפי ש"ח, מחירים שוטפים)						
2020	20,843,767	12,469,470	2,403,560	2,838,655	1,525,867	1,606,215
2021**	22,460,781	13,518,575	2,584,206	3,216,547	1,592,934	1,548,519
2022**	24,820,143	14,910,623	2,976,602	4,720,947	1,572,750	639,221
2023	29,845,588	17801613	3,562,503	5992234	1,769,420	719,818
2024	33,992,327	19,938,941	3,930,946	7,386,696	1,966,493	769,251
2025	38,704,990	22,258,089	4,327,544	9,217,819	2,003,978	897,560

* פיצוי לנפגעי גזזת ופוליו, תוספת לנכים מונשמים, תשלומי מינהל לגורמי חוץ (לרבות לקרנות, לסיוע משפטי, לוועדות רפואיות ולמחקרים), מענקי חֶלֶף קצבה ותגמולי נכות על חשבון אוצר המדינה. התנודות ב"אחר" נובעות בעיקר מתשלומים של מענקי חלף קצבה.
** לרבות תשלומים למענקי חלף קצבה לגמלאות נכות כללית, שר"מ וילד נכה.

בשנים 2013-2017 היה חלקם של תשלומי גמלאות הנכות בכלל גמלאות המוסד יציב - 19% -וב-2018 וב-2019 עלה לכ-20% מן התשלומים. ב--2021 2020, בזמן מגפת הקורונה, ירד חלקם לכ-17% בשל הגדלת התשלומים בענפים אחרים (בעיקר בדמי אבטלה). בשנים 2022-2023 עלה חלקם של תשלומי הנכות לכ-22% מכלל תשלומי הגמלאות בין היתר כתוצאה מהגידול במספר

המקבלים והגדלת סכומי הגמלה בהתאם לגידול בשכר הממוצע, ובשנת 2024 ירד חלקם לכ-20% עקב גידול בגמלאות אחרות כתוצאה ממלחמת חרבות ברזל. בשנת 2025 עלה מעט חלקם של תשלומי הנכות לכ-22% מכלל תשלומי הגמלאות (לוח 21).

לוח 21: התשלומים בענף נכות כללית וחלקם בכלל גמלאות הביטוח הלאומי, 2025-2020

שנה	תשלומי ענף נכות כללית		כחלק מכלל גמלאות המוסד (%)
	אלפי ש"ח (מחירי 2025)	גידול שנתי ריאלי (%)	
2020*	24,440,208	11.5	16.0
2021*	25,937,839	6.1	18.3
2022	27,467,706	5.9	21.9
2023	31,695,327	15.4	22.0
2024	35,023,658	10.5	19.7
2025	38,704,990	10.5	22.1

* כולל תשלומי מענקי חלף קצבה לגמלאות נכות כללית, שירותים מיוחדים וילד נכה.

גובה קצבת הנכות הכללית הממוצעת מושפע משיעור הזכאים לגמלה מלאה, משיעור הזכאים לתוספת בעבור התלויים בהם ומשיעור הזכאים שיש להם הכנסות מעבודה או שלא מעבודה. בשל הקפאת השכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי אשר ממנו נגזר סכום הקצבה, הקצבה הממוצעת ב-2022, 3,820 ש"ח, היתה דומה לזו שבדצמבר 2021 - 3,819 ש"ח (ראו הערה 3 בלוח 22). במונחי השכר הממוצע, הקצבה עלתה ב-2022 ל-32.5% מהשכר הממוצע במשק (לוח 22). ב-2023 סכום הקצבה הממוצעת היה 4,214 ש"ח - עלייה של 10.3% לעומת 2022, וב-2024 עלה סכום הקצבה הממוצעת ל-4,463 ש"ח - עלייה של 5.9% לעומת 2023 (במחירים שוטפים) עקב שיעור הגידול בשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי שלפיו מתעדכנת הגמלה בינואר של כל שנה. שיעור הגמלה מהשכר הממוצע במשק עלה ל-33.7% בשנת 2023, עלה במעט ב-2024 והגיע ל-33.6%, ובשנת 2025 עלה ל-34.8%.

לוח 22: קצבת נכות כללית ממוצעת לחודש (מחירים שוטפים, מחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע*), 2020-2025

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2025 (ש"ח)	כאחוז מהשכר הממוצע
2020**	3,663	4,295	32.8
2021***	3,819	4,362	32.3
2022	3,820	4,227	32.5
2023	4,214	4,475	33.7
2024	4,463	4,598	33.8
2025	4,734	4,734	34.8

* כפי שמדדה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
** כולל מענקי חלף קצבה
*** בשל תשלום מאוחר של התוספת לקצבה בשנת 2021, בלוח מופיעה הקצבה הממוצעת בדצמבר 2021 המציגה את הקצבה המוגדלת

לוח 23: קצבת שר"מ ממוצעת לחודש (מחירים שוטפים, מחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע*), 2020-2025

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2025 (ש"ח)
2020**	2,857	3,350
2021***	2,886	3,297
2022	2,987	3,305
2023	3,264	3,466
2024	3,426	3,530
2025	3,620	3,620

* כפי שמדדה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
** כולל מענקי חלף קצבה
*** בשל תשלום מאוחר של התוספת לקצבה בשנת 2021, בלוח מופיעה הקצבה הממוצעת בדצמבר 2021 המציגה את הקצבה המוגדלת

ב-2023-2024 עלה סכום הגמלה עקב שיעור הגידול בשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי שלפיו מתעדכנת הגמלה. הקצבה הממוצעת לשירותים מיוחדים (לרבות תוספת הגמלה המיוחדת) היתה ב-2025 3,620 ש"ח. ב-2021 עלה הסכום הממוצע עלייה ניכרת בשל תוספת לנכה מונשם (מ-1,850 ש"ח ל-8,462 ש"ח) ותוספת בגין ילד עד גיל 3. במונחי השכר הממוצע עלתה הקצבה ב-2025 ל-25.2% מהשכר הממוצע במשק.

לוח 24: גמלה לילד נכה ממוצעת לחודש (מחירים שוטפים, מחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע*), 2020-2025

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2025 (ש"ח)
2020**	2,857	3,350
2021***	2,696	3,115
2022	3,170	3,508
2023	3,429	3,641
2024	3,669	3,781
2025	4,327	4,327

* כפי שמדדה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
** כולל מענקי חלף קצבה ומענק פסח
*** כולל מענקי חלף קצבה

גובה הגמלה הממוצעת לילד נכה, לרבות הגמלה המיוחדת, מושפע משינויי החקיקה של השנים האחרונות (ראו לעיל גמלה לילד נכה). באפריל 2020 שולם בשל משבר הקורונה מענק למקבלי קצבאות בהן קצבאות נכות, אך למקבלי גמלה לילד נכה הוא שולם כתוספת לגמלה ולא כמענק. בהתאם לכך הקצבה הממוצעת ב-2020 כוללת גם מענק זה, כך שהירידה הקלה במחירים קבועים ב-2021 (המוצגת בלוח 24) היא תוצאה של תוספת המענק ב-2020 ולא של שינוי בסכום הגמלה. ב-2022, בעקבות חוק ההתייעלות הכלכלית לשנת 2021-2020, סכום הגמלה עלה הן נומינלית והן כאחוז מהשכר הממוצע במשק. ב-2023-2025 עלה סכום הגמלה עקב שיעור הגידול בשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי שלפיו מתעדכנת הגמלה, והקצבה הממוצעת היתה ב-2025 4,327 ש"ח .

לוח 25: קצבת ניידות ממוצעת לחודש (מחירים שוטפים, מחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע*), 2020-2025

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2025 (ש"ח)
2020	2,135	2,504
2021	2,135	2,466
2022	2,150	2,379
2023	2,196	2,332
2024	2,289	2,358
2025	2,342	2,342

* כפי שמדדה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

סכום גמלת הניידות הממוצעת מושפע משיעור הזכאים ברמת מוגבלות גבוהה, שיעור הזכאים לרכב המתאים לאביזרים מיוחדים, שיעור הזכאים המשתכרים, השינוי במדדים השונים המשמשים לעדכון ועוד. הגמלה הממוצעת במחירים קבועים עלתה בין 2024 ל-2025 אך ירדה כאחוז מהשכר הממוצע בין 2022 ל-2025, מ-18.3% ל-17.2%, והיתה 2,342 ש"ח בחודש (לוח 25).

הקצבאות לנפגעי גזזת ופוליו הוסיפו לעלות ב-2025 עם העלייה בשכר הממוצע שממנו נגזר סכומן. הקצבה הממוצעת לנפגעי גזזת היתה 2,086 ש"ח בחודש לעומת 1,953 ש"ח ב-2024, והקצבה לנפגעי פוליו היתה 4,677 ש"ח בחודש לעומת 4,409 ש"ח ב-2024.